Lietas arhīva Nr. A42-01062-20/26
ECLI:LV:ADRJRIT:2020:1223.A420291319.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2020. gada 23. decembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis Romāns Dončenko,

piedaloties atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Rīgas domes Personu dzīvesvietas reģistrācijas komisijas – pārstāvei zvērinātai advokātei Zanei Vilcānei,

mutvārdu procesā, izmantojot tiešsaistes videokonferenču programmu *Microsoft Teams*, izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/ pieteikuma par Rīgas domes Personu dzīvesvietas reģistrācijas komisijas 2019. gada 23. oktobra lēmuma (sēdes protokols Nr. 20 (ar 2019. gada 17. decembra (sēdes protokols Nr. 24) labojumiem)) atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Dzīvoklis /adrese/ (turpmāk arī – dzīvoklis) pieder Rīgas pilsētas pašvaldībai.

Līdzpieteicējai /pers. C/ dzīvoklī bija deklarēta dzīvesvieta kopš 1985. gada 20. augusta. Ar spēkā stājušos Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004. gada 27. aprīļa spriedumu civillietā Nr. C29492301 nolemts izbeigt dzīvojamās telpas īres līgumu un /pers. C/ izlikt no dzīvokļa bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas. Ar spēkā stājušos Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2011. gada 19. aprīļa spriedumu civillietā Nr. C27242810 noraidīta /pers. C/ prasība atzīt, ka starp viņu un dzīvokļa valdītāju kopš 2004. gada 27. aprīļa ir pastāvējušas un pastāv īres tiesiskās attiecības, un uzlikt par pienākumu dzīvokļa īpašniekam noslēgt ar prasītāju rakstisku beztermiņa īres līgumu.

Līdzpieteicēja /pers. A/ dzīvoklī deklarējusi dzīvesvietu 2019. gada 14. maijā, kā dzīvesvietas deklarēšanas tiesisko pamatu norādot lietošanas tiesības, kuru iegūšanas pamats ir radniecība ar /pers. C/. Tāpat minētajā datumā dzīvoklī deklarēta dzīvesvieta arī /pers. A/ nepilngadīgajiem bērniem /pers. J/ un /pers. K/.

Līdzpieteicēja /pers. B/, līdzpieteicējas /pers. A/ pilngadīgā meita, dzīvoklī deklarējusi dzīvesvietu 2019. gada 25. jūlijā, kā dzīvesvietas deklarēšanas tiesisko pamatu norādot lietošanas tiesības, kuru iegūšanas pamats ir radniecība ar /pers. A/.

[2] Rīgas domes (turpmāk arī – dome) Personu dzīvesvietas reģistrācijas komisija (turpmāk arī − komisija) ar 2019. gada 23. oktobra lēmumu (sēdes protokols Nr. 20, turpmāk arī – Lēmums) anulēja ziņas par līdzpieteicēju, kā arī līdzpieteicējas /pers. A/ nepilngadīgo bērnu /pers. J/ un /pers. K/ deklarēto dzīvesvietu dzīvoklī. Lēmums pamatā ir secinājums, ka nav tiesiska pamata līdzpieteicēju dzīvesvietas deklarācijai dzīvoklī.

Komisija ar 2019. gada 17. decembra lēmumu (sēdes protokols Nr. 24) izteica Lēmuma trešo rindkopu precizētā redakcijā, negrozot Lēmuma saturu pēc būtības. Labojums saistīts ar ziņu aktualizāciju par dzīvokļa īres līgumu un datu sakārtošanu pašvaldības dzīvokļu uzskaites un aprites sistēmā.

[3] Līdzpieteicējas vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem apstākļiem un apsvērumiem.

[3.1] Bogdanovu ģimene aizņem dzīvokli kopš 1985. gada. /pers. C/ vīrs un /pers. A/ tēvs /pers. M/ nomira 2016. gadā. Pēc viņa nāves dzīvoklī palika dzīvot /pers. C/, kura pašlaik lielākoties ārstējas rehabilitācijas iestādē, bet pārējā laikā uzturas dzīvoklī. /pers. C/ nepieciešama mājas aprūpe, ko nodrošina /pers. A/, kura iemitinājās dzīvoklī 2017. gada septembrī savas laulības šķiršanas procesa laikā, bet 2019. gadā deklarēja tajā dzīvesvietu sev un saviem bērniem. Nama apsaimniekotājs regulāri izraksta rēķinus, adresējot tos /pers. M/ saistību pārņēmējiem.

[3.2] Komisija nepareizi novērtējusi lietā būtiskos apstākļus un nepareizi interpretējusi tiesību normas. /pers. A/ ir ieguvusi tiesības lietot dzīvokli uz radniecības pamata, jo viņa ir uzskatāma par /pers. M/ un /pers. C/ ģimenes locekli – pilngadīgu bērnu, kuram nav savas ģimenes. Kaut gan laikā, kad /pers. A/ iemitinājās dzīvoklī, viņa nebija uzskatāma par /pers. C/ ģimenes locekli, tomēr ar laulības šķiršanu viņa ieguva šādu statusu. Līdz ar to /pers. A/ ir ne vien tiesības dzīvot sava mirušā tēva īrētajā dzīvoklī kā ģimenes loceklei, bet arī prasīt īres līguma noslēgšanu, par ko viņa ir iesniegusi prasību vispārējās jurisdikcijas tiesā, un attiecīgi deklarēt savu dzīvesvietu dzīvoklī.

[3.3] Judikatūrā konsekventi atzīts, ka reģistrētajām ziņām par personas dzīvesvietu maksimāli jāatbilst reālajai situācijai. Līdzpieteicējas uzsver, ka viņu faktiskā dzīvesvieta ir dzīvoklī.

[3.4] Komisija nepareizi piemērojusi Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12. panta pirmās daļas 2. punktu, saskaņā ar kuru iestāde anulē ziņas par deklarēto dzīvesvietu, ja attiecīgajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā. Par to, vai līdzpieteicējām tiešām zudis pamats dzīvošanai dzīvoklī, pastāv šaubas, tādēļ ziņu anulēšana par līdzpieteicēju dzīvesvietas deklarāciju nebija pieļaujama.

[4] Paskaidrojumā tiesai komisija pieteikumu neatzīst, atsaucoties uz Lēmumā norādīto pamatojumu un papildus norādot turpmākos apstākļus un apsvērumus.

/pers. C/ tiesības lietot dzīvokli ir izbeigušās ar spēkā stājušos tiesas spriedumu. No tā izriet sekojoši savstarpēji saistīti apstākļi – /pers. A/ nevarēja iegūt dzīvokļa lietošanas tiesības uz radniecības pamata ar /pers. C/, jo viņai tās bija izbeigušās. Savukārt /pers. B/, /pers. J/ un /pers. K/ dzīvokļa lietošanas tiesības uz radniecības pamata ar /pers. A/ nevarēja iegūt, jo šādu tiesību nav pašai /pers. A/. Tādējādi /pers. B/ un /pers. A/ kopā ar viņas nepilngadīgajiem bērniem ir personas, kuras patvarīgi un bez tiesiska pamata iemitinājušās dzīvoklī. Savukārt /pers. C/ ir persona, kura ļaunprātīgi nepilda tiesas spriedumu un, pretēji spriedumā noteiktajam, pat pēc piespiedu izlikšanas ir iemitinājusies atpakaļ dzīvoklī.

[5] Līdzpieteicējas par atbildētājas paskaidrojumu iesniegušas iebildumus. Līdzpieteicējas paskaidro turpmāk minēto.

[5.1] 2020. gada janvārī tika ierosināta civillieta Nr. C30356720 /pers. A/ prasījumā pret domi par īres tiesisko attiecību atzīšanu (īres līguma noslēgšanu). /pers. C/ lietā ir trešās personas statuss.

[5.2] Vairākus gadus puses apsprieda jautājumu par mierizlīgumu (civillieta Nr. C29492301). Pašvaldība, ik reizi lūdzot atlikt izpildu lietu, solīja risināt jautājumu par īres līguma noslēgšanu. Tomēr pašvaldības struktūra, kuras kompetencē ir šā jautājuma risināšana, bija pasīva un deleģēja jautājuma izskatīšanu citām pašvaldības struktūrām, kurām savukārt nebija tiesību lemt jautājumu par īres līguma noslēgšanu. Tā rezultātā uz šodienu jautājums nav atrisināts.

[5.3] Dzīvoklis ir vienīgā /pers. A/ un viņas ģimenes dzīvesvieta. /pers. C/ veselības stāvokļa dēļ pārsvarā spiesta pavadīt laiku slimnīcās.

[5.4] SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" (turpmāk – RNP) regulāri izraksta rēķinus, adresējot tos /pers. M/ saistību pārņēmējiem. /pers. A/ veic maksājumus par dzīvokļa īri un komunālajiem pakalpojumiem, savukārt RNP, zinot par /pers. A/ un viņas bērnu dzīvošanu dzīvoklī, bez iebildumiem pieņem veiktos maksājumus kopš 2017. gada novembra. Minētais liecina par to, ka pašvaldība atzīt par tiesisku /pers. A/ un viņas bērnu dzīvošanu dzīvoklī.

[5.5] /pers. A/ dzīvokļa īres līgumā bija iekļauta kā īrnieka ģimenes locekle.

[5.6] /pers. A/ pēc ziņu anulēšanas par dzīvesvietas deklarāciju dzīvoklī cieš zaudējumus, jo nevar saņemt uzturlīdzekļus no Uzturlīdzekļu garantijas fonda. Tas savukārt rada viņas nepilngadīgo bērnu pamattiesību aizskārumu.

[6] Lietas izskatīšana pēc būtības tika uzsākta tiesas sēdē 2020. gada 19. oktobrī. Līdzpieteicēju /pers. C/ un /pers. A/ pilnvarotā pārstāve uzturēja pieteikumu, bet atbildētājas puses pārstāve to neatzina. Lietas izskatīšana tika atlikta, jo tiesa atzina par nepieciešamu iegūt lietā papildu pierādījumus. Tiesa izprasīja un pievienoja lietai materiālus no izpildu lietas saistībā ar /pers. C/ izlikšanu no dzīvokļa.

[7] 2020. gada 30. novembrī tiesā saņemti atbildētājas puses pārstāves papildu paskaidrojumi lietā, kuros papildus norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[7.1] Pieteicēju puse iesniegusi lietā SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" 2019. gada 5. septembra vēstuli, kas adresēta /pers. A/. Tajā norādītā informācija, ko pieteicēju puse traktē kā pārrunu vešanu par īres līguma noslēgšanu, ir maldinoša. SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" kompetencē neietilpst pieņemt lēmumu par īres līguma noslēgšanu. Atbildētāja iebildusi pret īres līguma noslēgšanu, ko apliecina domes Mājokļu un vides departamenta 2019. gada 11. novembra /pers. A/ adresētā vēstule.

[7.2] Attiecībā uz līdzpieteicējas /pers. A/ norādīto, ka pastāv faktiskas īres attiecības, ko apliecina rēķini un maksājumu dokumenti, atbildētāja norāda turpmāko. Apstāklis, ka līdzpieteicēja lieto dzīvokli un veic par to maksājumus, nedod pamatu uzskatīt, ka dzīvošana tajā ir tiesiska un tādējādi ir izveidojušās īres tiesiskās attiecības. Senāta praksē atzīts, ka īres maksas pieņemšana pati par sevi nevar būt par pamatu, lai apmierinātu prasību par īres tiesisko attiecību pastāvēšanu, jo katrā gadījumā par telpu lietošanu ir jāmaksā, svešas lietas bezmaksas lietošanu likums neparedz.

[7.3] Vienīgais pašvaldības dzīvojamā fonda telpu izīrēšanas pamats ir kompetentas institūcijas lēmums. Šāda lēmuma neesamība izslēdz tiesiska īres līguma noslēgšanas iespēju. Pašvaldība šādu lēmumu nav pieņēmusi, kā arī nekad nav paudusi gribu nodibināt īres tiesiskās attiecības ar līdzpieteicējām.

[7.4] Prasību tiesā par īres tiesisko attiecību atzīšanu cēlusi tikai līdzpieteicēja /pers. A/. Viņa 1998. gadā izrakstījās no dzīvokļa, pārtraucot īres tiesiskās attiecības un zaudējot dzīvokļa lietošanas tiesības. Tas arī nozīmē, ka viņa nav uzskatāma par savu vecāku ģimenes locekli likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9. panta izpratnē.

[7.5] Iemitināties pašvaldībai piederošajā dzīvojamajā telpā drīkst tikai ar domes Dzīvojamo telpu izīrēšanas komisijas lēmumu. Tas attiecas arī uz personām, kas bijušas izliktas no dzīvojamajām telpām saskaņā ar spēkā stājušos tiesas spriedumu. Par dzīvokļa nodošanu lietošanā nevar uzskatīt sprieduma par izlikšanu nepildīšanu.

[8] Tiesas sēde 2020. gada 4. decembrī notika, izmantojot tiešsaistes videokonferences programmu *Microsoft Teams*. Līdzpieteicēju puse uz lietas izskatīšanu neieradās (neveica pieslēgšanos tiešsaistes sapulcei), lai gan par lietas izskatīšanas laiku un formātu tai tika paziņots savlaicīgi, nosūtot attiecīgu vēstuli gan līdzpieteicēju /pers. C/ un /pers. A/ pilnvarotajai pārstāvei, gan līdzpieteicējai /pers. B/.

Pirms nozīmētās tiesas sēdes tiesā tika saņemti lūgumi no līdzpieteicējas /pers. B/ un līdzpietecēju /pers. C/ un /pers. A/ pilnvarotās pārstāves par tiesas sēdes atlikšanu. Tiesa, uzklausījusi arī atbildētājas puses pārstāves viedokli, atzina par iespējamu pabeigt lietas izskatīšanu līdzpieteicēju prombūtnē.

Motīvu daļa

[9] Vispirms tiesa aplūkos jautājumu saistībā ar lietas izskatīšanu noslēdzošās tiesas sēdes norisi kontekstā ar tiesībām uz piekļuvi tiesai (kas savukārt konceptuāli ietilpst tiesību uz taisnīgu tiesu tvērumā).

Līdzpieteicēju /pers. C/ un /pers. A/ pilnvarotā pārstāve, kā arī līdzpieteicēja /pers. B/ pēc būtības iebildušas pret tiesas sēdes norisi tiešsaistes režīmā, norādot, ka ne katrai personai ir iespējas ar tehnisko līdzekļu palīdzību piedalīties tiešsaistes videokonferencē. Tiesa vispārīgi var piekrist, ka ne visām personām ir pieejamas atbilstošās iekārtas. Taču jāņem vērā, ka mūsdienu tehnoloģiskā progresa apstākļos tiešsaistes videokonferencei nepieciešamā aprīkojuma – datora vai viedtālruņa ar interneta pieslēgumu – neesamība drīzāk būtu uzskatāma par izņēmumu. Šajā sakarā tiesa uzskata

par nepieciešamu atzīmēt, ka līdzpieteicēju /pers. C/ un /pers. A/ pilnvarotā pārstāve, kā arī līdzpieteicēja /pers. B/ nav norādījušas uz apstākļiem, ka viņām nepieciešamais aprīkojums vispār nebūtu pieejams, proti, ka viņas nelietotu datoru, viedtelefonu vai internetu. Tiesas ieskatā šāda apsvēruma izvirzīšana liecina nevis par objektīvām grūtībām piedalīties tiesas sēdē tiešsaistes režīmā, bet gan par vēlmi tikai sev zināmu iemeslu dēļ novilcināt procesu un tiesas nolēmuma pieņemšanu lietā. Tas savukārt netieši norāda uz procesuālo tiesību ļaunprātīgu izmantošanu.

[10] Lietā precizējams pieteikuma priekšmets. Lietas iztiesāšanas laikā tiesai kļuva zināms, ka līdzpieteicējas /pers. C/ un /pers. A/ no jauna deklarējušas dzīvesvietu dzīvoklī. Tāpat dzīvoklī deklarēta dzīvesvieta arī līdzpieteicējas /pers. A/ nepilngadīgajiem bērniem /pers. J/ un /pers. K/.

Tiesas sēdē /pers. C/ un /pers. A/ pilnvarotā pārstāve pamatoja nepieciešamību skatīt prasījumu par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku, lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos. Tiesa šādu interesi uzskata par pamatotu, jo atkārtota ziņu anulēšana par līdzpieteicēju dzīvesvietas deklarēšanu dzīvoklī, pastāvot tādiem pašiem faktiskajiem apstākļiem, ir objektīvi ticama.

Līdz ar to tiesa /pers. C/ un /pers. A/ pieteikumu par Lēmuma atcelšanu skatīs kā prasījumu par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku daļā par ziņu anulēšanu par /pers. N/ un /pers. A/, kā arī /pers. A/ nepilngadīgo bērnu /pers. J/ un /pers. K/ deklarēto dzīvesvietu dzīvoklī.

Savukārt /pers. B/ pieteikumu var turpināt skatīt kā prasījumu par Lēmuma atcelšanu, jo pieteikuma apmierināšanas gadījumā atbildētājai nebūtu šķēršļu pavērst atpakaļ Lēmuma izpildes sekas, proti, atjaunot ziņas par līdzpieteicējas dzīvesvietas deklarēšanu dzīvoklī.

[11] Izvērtējot lietas dalībnieku sniegtos paskaidrojumus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[12] Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12. panta pirmās daļas 2. punkts paredz, ka ziņas par deklarēto dzīvesvietu iestāde anulē, ja attiecīgajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

Piemērojot Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12. panta pirmās daļas 2. punktu, iestādei un administratīvajai tiesai ir pienākums pārliecināties, kas veido personas tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā un vai personas tiesiskais pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā ir zudis (*sk. Senāta 2015. gada 26. maija sprieduma lietā Nr. SKA?7/2015 (A42992209) 8. punktu, 2013. gada 28. novembra sprieduma lietā Nr. SKA?532/2013 10. punktu*).

[13] Atbilstoši Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3. panta otrajai daļai personai ir tiesisks pamats apmesties uz dzīvi noteiktā nekustamā īpašumā, ja tai pieder šis nekustamais īpašums, attiecībā uz to ir noslēgts īres vai nomas līgums vai šā īpašuma lietošanas tiesības tā ieguvusi uz laulības, radniecības, svainības vai cita likumiska vai līgumiska pamata.

[14] Attiecībā uz līdzpieteicēju /pers. C/ tiesai nav šaubu, ka viņas tiesiskais pamats dzīvot dzīvoklī ir zudis, jo ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir bijis nolemts izbeigt dzīvojamās telpas īres līgumu un izlikt viņu no dzīvokļa bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas. Pārsūdzētā Lēmuma pieņemšanas brīdi izpildu lieta par /pers. C/ izlikšanu no dzīvokļa nebija pabeigta. Tiesas ieskatā personai, attiecībā uz kuru stājies spēkā tiesas spriedums par īres līguma izbeigšanu un izlikšanu no dzīvojamajām telpām, tiesības lietot šīs pašas telpas nevar kādā brīdī atkal rasties tikai sakarā ar to, ka persona ilgstošā laika posmā turpina tās aizņemt. Pat ja persona uzsāktu pārrunas ar dzīvojamo telpu īpašnieku par jauna īres līguma noslēgšanu, tas neradītu tiesības turpināt uzturēties šajās telpās vismaz līdz tam brīdim, kad šāds īres līgums būtu noslēgts no jauna. Lietā nav strīda, ka līdzpieteicēja /pers. C/ īres līgumu ar dzīvokļa īpašnieku nav noslēgusi.

[15] Tāpat lietā nav strīda, ka īres līgumu ar dzīvokļa īpašnieku nav noslēgušas arī līdzpieteicējas /pers. A/ un /pers. B/. Attiecībā uz līdzpieteicējām /pers. A/ un /pers. B/ tiesa arī nekonstatē citu tiesisku pamatu viņām apmesties uz dzīvi dzīvoklī. Tiesa uzskata, jo viņas nevarēja iegūt dzīvokļa lietošanas tiesības uz radniecības vai cita likumiska vai līgumiska pamata, iekams šādu tiesību nebija pašai /pers. C/, ar kuras piekrišanu viņas dzīvoklī iemitinājās. Līdzpieteicējai /pers. A/ bija jābūt informētai par faktu, ka attiecībā uz /pers. C/ tiesībām lietot dzīvokli ir spēkā stājies tiesas spriedums, tādēļ viņai bija jāapzinās, ka apmesties dzīvoklī bez tā īpašnieka piekrišanas viņa nebija tiesīga. Tas pats attiecināms arī uz līdzpieteicēju /pers. B/, kurai bija jāapzinās, ka iepriekš minētā iemesla dēļ viņas mātei nebija tiesību lietot dzīvokli un attiecīgi viņa nevarēja konkrētajā situācijā pretendēt uz dzīvokļa lietošanas tiesībām, pamatojoties uz radniecību ar /pers. A/.

[16] Līdzpieteicēju puses ieskatā izšķiroša nozīme ir apstāklim, ka viņas faktiski lieto dzīvokli, ir tajā sasniedzamas tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību un ka pastāv tiesisks strīds par dzīvokļa lietošanas tiesībām. Turklāt arī namu apsaimniekotājs turpina izrakstīt rēķinus par komunālajiem pakalpojumiem, adresējot tos /pers. M/ saistību pārņēmējiem, un šie rēķini tiek apmaksāti.

[17] Tiesa uzskata, ka konkrētajos apstākļos nav pamata atzīt, ka pastāv tiesisks strīds par dzīvokļa lietošanas tiesībām. Kā jau iepriekš noskaidrots, ir stājies spēkā tiesas spriedums, ar kuru /pers. C/ ir zaudējusi dzīvokļa lietošanas tiesības, un jauns īres līgums nav ticis noslēgts. Attiecīgi arī nevienai citai personai nevarēja rasties dzīvokļa lietošanas tiesības uz radniecības vai līgumisku attiecību pamata ar /pers. C/.

Apstāklim, ka līdzpieteicēja /pers. A/ ir cēlusi tiesā prasību pret domi par īres tiesisko attiecību atzīšanu, nav nozīmes lietā. Pirmkārt, norādāms, ka, vērtējot lēmumu par dzīvesvietas deklarēšanas anulēšanu, tiesai jāpārbauda, vai bija pamats anulēt ziņas par pieteicēja deklarēto dzīvesvietu brīdī, kad konkrētais administratīvais akts izdots (*sk. Senāta 2014. gada 12. septembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA?683/2014 6. punktu*). Izskatāmajā gadījumā tiesa no Tiesu informācijas sistēmā pieejamajām ziņām konstatē, ka /pers. A/ attiecīgo prasību cēlusi 2020. gadā, tātad jau pēc Lēmuma izdošanas un šīs administratīvās lietas ierosināšanas. Otrkārt, arī attiecīgas civilprasības pieņemšana tiesā vēl nebūtu pietiekams pamats atzīt tiesiska strīda pastāvēšanu ziņu par dzīvesvietas deklarācijas anulēšanu kontekstā. Iestādei un tiesai nav pamata neņemt vērā spēkā stājušā tiesas sprieduma tiesisko iedarbību. Proti, ir jāprezumē, ka ar šādu spriedumu konkrētās tiesiskās attiecības ir tikušas noregulētas, respektīvi, tiesiskais strīds attiecīgajā jautājumā nepastāv. Šādu tiesisko stāvokli varētu izmainīt jauna īres līguma noslēgšana vai arī cits tiesas spriedums par īres tiesisko attiecību atzīšanu, tomēr līdz šāda sprieduma spēkā stāšanās brīdim nebūtu pamata šaubas par tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā tulkot par labu privātpersonai, kura apgalvo par tiesiskā strīda pastāvēšanu.

[18] Tiesas ieskatā izskatāmajā lietā nav piešķirama nozīme arī faktam, ka līdz Lēmuma pieņemšanas brīdim un arī turpmāk līdzpieteicējas faktiski lietojušas dzīvokli. Līdzpieteicējai /pers. C/ pēc tiesas sprieduma par dzīvojamās telpas īres līguma izbeigšanu un viņas izlikšanu no dzīvokļa bija labprātīgi jāatbrīvo dzīvojamās telpas. Apstāklis, ka līdz pat Lēmuma izdošanas brīdim nebija pabeigta izpildu lieta saistībā ar /pers. C/ izlikšanu no dzīvokļa, liecina par līdzpieteicējas noliedzošu attieksmi pret tiesas sprieduma un vispārīgi tiesiskās kārtības respektēšanu. Tiesas ieskatā tas nekādi nevar radīt līdzpieteicējai priekšrocības attiecībā uz viņas dzīvesvietas deklarācijas saglabāšanu dzīvoklī.

Tiesa uzskata, ka arī līdzpieteicējām /pers. A/ un /pers. B/ nav pamata atsaukties uz faktiskās uzturēšanās faktu dzīvoklī, jo, atšķirībā no /pers. C/,

viņu gadījumā pat nav bijis tā, ka tiesības lietot dzīvokli būtu bijušas zaudētas – pēc būtības, /pers. A/ un /pers. B/ uzsāka tur dzīvot (pēc viņu apgalvojuma, 2017. gadā) vispār bez dzīvokļa īpašnieka atļaujas.

Šajā kontekstā nav nozīmes arī apstāklim, ka, anulējot ziņas par līdzpieteicēju dzīvesvietas deklarāciju dzīvoklī, viņas nebūtu sasniedzamas tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Tiesa uzskata, ka pienākums būt sasniedzamam primāri gulstas uz privātpersonu, un tieši privātpersonai, deklarējot dzīvesvietu vai saglabājot esošo dzīvesvietas deklarāciju, ir pienākums parūpēties par to, lai būtu tiesisks pamats dzīvot attiecīgajā ar nekustamo īpašumu saistītajā vietā. Ja persona deklarē dzīvesvietu, apzinoties, ka attiecīgajā vietā tai nav tiesiska pamata apmesties, tad pašai personai ir jāuzņemas atbildība par sekām, ko var izraisīt ziņu anulēšana par dzīvesvietas deklarēšanu un no tās izrietošā nesasniedzamība tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.

[19] Tiesa uzskata, ka tāpat lietā nav pierādījumu nozīmes arī līdzpieteicēju puses iesniegtajiem rēķiniem par komunālajiem pakalpojumiem un apliecinājumam, ka līdzpieteicēja /pers. A/ apmaksājusi šādus rēķinus.

Senāts norādījis, ka īres tiesisko attiecību pastāvēšanu nosaka šo attiecību elementu (sastāvdaļu) faktiska esība, ne vien rakstveidā noslēgts īres līgums. Apstāklis, ka īres līgums nav bijis noslēgts atbilstoši likuma prasībām rakstveidā un pastāv īres tiesiskās attiecības, nav šķērslis, lai atzītu, ka bijusi vienošanās, jo darījumam, ko izpildījušas abas puses, ir tādas pašas sekas, kādas tam būtu, ja tas būtu uzrakstīts (*sk. Senāta 2020. gada 30. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA?444/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0630.A420229117.9.S) 9. punktu un tajā minēto judikatūru*).

Konkrētajā gadījumā ar līdzpieteicēju iesniegtajiem pierādījumiem nav pietiekami, lai atzītu visu būtisko īres tiesisko attiecību elementu pastāvēšanu, jo iztrūkst pašā galvenā – dzīvokļa īpašnieka piekrišanas tam, ka līdzpieteicējas to lieto. Uz to skaidri norāda, piemēram, domes Mājokļu un vides departamenta līdzpieteicējai /pers. A/ adresētās 2019. gada 11. novembra vēstules saturs (*lietas 178.?180. lapa*). Turklāt norādāms, ka SIA „Rīgas namu pārvaldnieks", kas izrakstījusi rēķinus par komunālajiem pakalpojumiem, adresējot tos /pers. M/ saistību pārņēmējiem, un pieņēmusi no /pers. A/ samaksu par tiem, šādu piekrišanu nemaz nebūtu tiesīga sniegt, jo tā ir kapitālsabiedrība, ko nodibinājusi Rīgas pilsētas pašvaldība ar mērķi ir nodrošināt pašvaldības īpašumā esošo dzīvojamo māju pārvaldīšanu un apsaimniekošanu, bet tā nav kompetentā institūcija attiecībā uz lēmumu pieņemšanu par pašvaldības īpašumā esošā dzīvojamā fonda izmantošanu. Šāda institūcija ir domes Dzīvokļu izīrēšanas komisija. Turklāt atzīmējams, ka izrakstītajos rēķinos nemaz nav norādīta īres maksas pozīcija. Acīmredzami namu apsaimniekotāja interese, izrakstot attiecīgos rēķinus, nav bijusi nodibināt ar kādu personu īres tiesiskās attiecības vai fiksēt šādu attiecību faktisko pastāvēšanu, bet gan saņemt atlīdzību par sniegtajiem komunālajiem pakalpojumiem attiecīgajā kalendārajā mēnesī, kas citādi varētu gulties uz pašas kapitālsabiedrības pleciem un nesamaksāšanas gadījumā radītu grūti atgūstamus zaudējumus.

[20] Apkopojot visu iepriekš secināto, tiesa atzīst, ka Lēmums ir tiesisks un tā atcelšanai nav pamata.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 251. panta sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/ pieteikumu par Rīgas domes Personu dzīvesvietas reģistrācijas komisijas 2019. gada 23. oktobra lēmuma (sēdes protokols Nr. 20) (ar 2019. gada 17. decembra (sēdes protokols Nr. 24) labojumiem) atzīšanu par prettiesisku un atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis R. Dončenko